YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO
21 päivänä lokakuuta 2003 *

Yhdistetyissä asioissa C-261/01 ja C-262/01,

jotka Hof van Beroep te Antwerpen (Belgia) on saattanut EY 234 artiklan nojalla yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen tässä kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevissa asioissa

Belgian valtio

vastaan

Eugene van Calster ja

Felix Cleeren (C-261/01)

ja

Belgian valtio

vastaan

Openbaar Slachthuis NV (C-262/01)

* Oikeudenkäyntikieli: hollanti.

ennakkoratkaisun yhteisön oikeuden ja erityisesti EY:n perustamissopimuksen 93 artiklan (josta on tullut EY 88 artikla) ja 173 artiklan (josta on muutettuna tullut EY 230 artikla) sekä tuesta nro N 366/96 9.8.1996 tehdyn komission päätöksen tulkinnasta,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN,

toimien kokoonpanossa: presidentti V. Skouris, jaostojen puheenjohtajat P. Jann, C. W. A. Timmermans (esittelevä tuomari), C. Gulmann, J. N. Cunha Rodrigues ja A. Rosas sekä tuomarit D. A. O. Edward, A. La Pergola, J.-P. Puissochet, R. Schintgen, F. Macken, N. Colneric ja S. von Bahr,

julkisasiamies: F. G. Jacobs,
kirjaaja: apulaiskirjaaja H. von Holstein,

ottaen huomioon kirjalliset huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Belgian valtio, asiamiehenään A. Snoecx, avustajinaan avocat B. van de Walle de Ghelcke, avocat A. Vastersavendts ja avocat J. Wouters,

— Van Calster ja Cleeren sekä Openbaar Slachthuis NV, edustajinaan avocat J. Arnauts-Smeets ja avocat J. Keustermans,

— Alankomaiden hallitus, asiamiehenään H. G. Sevenster,

— Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään H. M. H. Speyart ja D. Triantafyllou,

ottaen huomioon suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen,

kuultuaan Belgian valtion, asiamiehinään B. van de Walle de Ghelcke ja J. Wouters, Van Calsterin ja Cleerenin, edustajanaan J. Keustermans, Openbaar Slachthuis NV:n, edustajanaan J. Arnauts-Smeets, ja komission, asiamiehenään van Vliet, 10.12.2002 pidetyssä istunnossa esittämät suulliset huomautukset,

kuultuaan julkisasiamiehen 10.4.2003 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Hof van Beroep te Antwerpen on esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle 28.6.2001 tekemillään päätöksillä, jotka ovat saapuneet yhteisöjen tuomioistuimeen 5.7.2001, EY 234 artiklan nojalla useita ennakkoratkaisukysymyksiä yhteisön oikeuden ja erityisesti EY:n perustamissopimuksen 93 artiklan (josta on tullut 88 artikla) ja 173 artiklan (josta on muutettuna tullut EY 230 artikla) sekä tuesta nro N 366/96 9.8.1996 tehdyn komission päätöksen (jäljempänä vuoden 1996 päätös) tulkinnasta.

2 Nämä kysymykset on esitetty asioissa, joissa valittajana on Belgian valtio ja vastapuolina karjakauppiaat Van Calster ja Cleeren yhtäältä ja teurastamo Openbaar Slachthuis NV (jäljempänä Openbaar Slachthuis) toisaalta. Van Calster ja Cleeren sekä Openbaar Slachthuis vaativat Belgian valtiota palauttamaan eläinten terveys- ja tuotantorahastoon (jäljempänä vuoden 1987 rahasto) suorittamansa maksut sillä perusteella, että ne on peritty yhteisön oikeuden vastaisesti.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Kansallinen lainsäädäntö

3 Eläinten terveydestä 24.3.1987 annetussa laissa (Moniteur Belge 17.4.1987, s. 5788; jäljempänä vuoden 1987 laki) otettiin käyttöön järjestelmä eläintautien torjuntaan sekä eläinten ja eläintuotteiden puhtauden, terveyden ja laadun parantamiseen liittyvien etuuksien rahoittamiseksi (jäljempänä vuoden 1987 järjestelmä). Kyseisen lain 2 §:n mukaisesti sen tavoitteena on "eläintautien torjunta kansanterveyden ja eläinten pitäjien taloudellisen hyvinvoinnin edistämiseksi".

4 Vuoden 1987 lain 32 §:n 2 momentissa säädetään seuraavaa:

"[Vuoden 1987 rahasto] perustetaan maatalousministeriön yhteyteen — — . Tämän rahaston tarkoituksena on rahoittaa korvauksia, tukia ja muita etuuksia,

jotka liittyvät eläintautien torjuntaan sekä eläinten ja eläintuotteiden puhtauden, terveyden ja laadun parantamiseen. Rahastoa kartutetaan:

1 pakollisilla maksuilla, joita peritään henkilöiltä, jotka tuottavat, jalostavat, kuljettavat, käsittelevät, myyvät tai kauppaavat eläimiä; — —

— —

Jos pakollinen maksu on peritty henkilöiltä, jotka jalostavat, kuljettavat, käsittelevät, myyvät tai kauppaavat eläimiä tai eläintuotteita, maksu vyörytetään joka liiketapahtumaan tuottajaportaaseen asti."

5 Vuoden 1987 laissa oikeutettiin kuningas määräämään päätöksellään näiden pakollisten maksujen suuruudesta ja niiden perimistä koskevista yksityiskohtaisista säännöistä. Eläinten terveys- ja tuotantorahastoon perittäviä pakollisia maksuja koskevalla 11.12.1987 tehdyllä kuninkaan päätöksellä (Moniteur Belge 23.12.1987, s. 19317; jäljempänä vuoden 1987 päätös) määrättiin teurastamojen ja maastaviejien maksettavaksi 1.1.1988 lukien 105 Belgian frangia jokaisesta teurastetusta tai elävänä maasta viedystä naudasta, vasikasta ja siasta. Vuoden 1987 lakia ja päätöstä on muutettu useaan otteeseen sen jälkeen. Mitään näistä toimenpiteistä ei ole annettu tiedoksi komissiolle EY:n perustamissopimuksen 93 artiklan 3 kohdan mukaisesti.

6 Eläinten ja eläintuotteiden terveyden ja laadun edistämiseksi perustettavasta talousarviorahastosta 23.3.1998 annetun lain (Moniteur Belge 30.4.1998,

s. 13469; jäljempänä vuoden 1998 laki) nojalla vuoden 1987 järjestelmä ja rahasto on poistettu taannehtivasti ja korvattu uudella järjestelmällä (jäljempänä vuoden 1998 järjestelmä), johon sisältyy uusi 1.1.1988 lukien taannehtivasti sovellettava pakollisia maksuja koskeva järjestelmä, sekä uudella rahastolla eli eläinten ja eläintuotteiden terveyden ja laadun edistämiseksi perustetulla talousarviorahastolla (jäljempänä vuoden 1998 rahasto). Vuoden 1998 järjestelmä eroaa olennaisesti vuoden 1987 järjestelmästä siltä osin, ettei siinä säädetä maahan tuotuja eläimiä koskevasta maksusta ja että maksuja maasta viedyistä eläimistä ei enää peritä 1.1.1997 lukien.

7 Vuoden 1998 lain 5 §:ssä säädetään, että vuoden 1998 rahastoa kartutetaan muun muassa kuninkaan määräämillä maksuilla, joita peritään eläimiä tai eläintuotteita tuottavilta, jalostavilta, kuljettavilta, käsitteleviltä, myyviltä tai kauppaavilta luonnollisilta henkilöiltä ja oikeushenkilöiltä.

8 Vuoden 1998 lain 14 §:ssä säädetään teurastamojen ja maastaviejien suoritettavista maksuista. Näiden maksujen suuruus vaihtelee sen ajanjakson mukaan, jolta ne on maksettava. Kyseisessä pykälässä säädetään seuraavaa:

”Teurastamojen ja maastaviejien on maksettava seuraavat pakolliset maksut rahastoon:

— —

Nämä pakolliset maksut vyörytetään tuottajalle.

Nämä pakolliset maksut peritään vain kotimaisista eläimistä. Niitä ei peritä maahan tuoduista eläimistä. Näitä maksuja ei peritä maasta viedyistä eläimistä enää 1.1.1997 lukien.

Maahan tuoduista eläimistä 1.1.1988 jälkeen eläinten terveys- ja tuotantorahastoon suoritettavista pakollisista maksuista 11.12.1987 tehdyn kuninkaan päätöksen, sellaisena kuin se on muutettuna 8.4.1989, 23.11.1990, 19.4.1993, 15.5.1995, 25.2.1996 ja 13.3.1997 tehdyillä kuninkaan päätöksillä, mukaisesti suoritetut pakolliset maksut palautetaan velkojille, jotka osoittavat, että heidän maksamansa pakolliset maksut ovat koskeneet maahan tuotuja eläimiä, että he eivät ole vyöryttäneet näitä pakollisia maksuja tuottajalle tai että vyöryttäminen on peruutettu sekä että he ovat kokonaan maksaneet pakolliset maksut kotimaisista eläimistä, mukaan lukien maasta viedyt teuraseläimet ja maasta viedyt siitos- ja käyttöeläimet."

9 Vuoden 1998 lain 15 ja 16 §:n mukaan maksut peritään niiltä, jotka ovat vastuussa tiloista, joilla pidetään sikoja, sekä meijereiltä ja maitotuotteiden myyntiluvan haltijoilta.

10 Vuoden 1998 lain 17 §:n toisessa momentissa säädetään vuoden 1987 järjestelmän mukaisesti suoritettuihin maksuihin ja vuoden 1998 järjestelmän nojalla suoritettaviin maksuihin liittyvien saatavien kuittauksesta suoraan lain nojalla.

Menettely komissiossa

11 Komissio on EY:n perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdassa määrätyn menettelyn mukaisesti todennut eläinten terveys- ja tuotantorahastosta Belgiassa

7.5.1991 tehdyssä päätöksessään 91/538/ETY (EYVL L 294, s. 43; jäljempänä vuoden 1991 päätös), että vuoden 1987 järjestelmä oli EY:n perustamissopimuksen 92 artiklassa (josta on muutettuna tullut EY 87 artikla) tarkoitetulla tavalla yhteismarkkinoille soveltumaton ja että sitä ei voitu enää toteuttaa siltä osin kuin pakolliset maksut rasittivat teurastusvaiheessa myös muista jäsenvaltioista tuotuja eläimiä ja tuotteita.

12 Belgian kuningaskunta ilmoitti 7.12.1995 ja 20.5.1996 päivätyillä kirjeillä EY:n perustamissopimuksen 93 artiklan 3 kohdan mukaisesti lainsäädäntötoimenpiteitä koskevan ehdotuksen, jonka tarkoituksena oli vuoden 1987 järjestelmän kumoaminen ja sen korvaaminen uudella järjestelmällä.

13 Tämän ehdotuksen tarkoituksena oli erityisesti ratkaista maahan tuoduista eläimistä kannettuja maksuja koskeva ongelma, jonka vuoksi komissio oli vuoden 1991 päätöksessä todennut vuoden 1987 järjestelmän yhteismarkkinoille soveltumattomaksi.

14 Komissio totesi vuoden 1996 päätöksellä vuoden 1998 lakia koskevan ehdotuksen yhteismarkkinoille soveltuvaksi.

Pääasiat

15 Van Calster ja Cleeren ostavat ja myyvät eläimiä, joista osa viedään maasta. He ovat suorittaneet maksuja vuoden 1987 rahastoon vuoden 1987 lain ja päätöksen perusteella. Openbaar Slachthuis ostaa, teurastaa ja myy karjaa ja pitää kaupan lihaa. Se on myös suorittanut maksuja vuoden 1987 rahastoon. Pääasioissa Van

Calster ja Cleeren sekä Openbaar Slachthuis vaativat palauttamaan osan näistä maksuista sillä perusteella, että ne on peritty yhteisön oikeuden vastaisesti.

16 Kyseisiä maksuja on vaadittu sekä kotimaisista eläimistä ja eläintuotteista että maahan tuoduista eläimistä ja eläintuotteista.

17 Ottaen huomioon, että vuoden 1998 lain 14 §:n viimeisessä virkkeessä säädetään maasta viedyistä eläimistä ja eläintuotteista perittyjen maksujen palauttamista koskevasta järjestelmästä, pääasioissa rajoitutaan kotimaisista eläimistä ja eläintuotteista perittyihin maksuihin.

18 Kansalliset tuomioistuimet, joiden käsiteltäväksi asiat oli saatettu ensimmäisenä oikeusasteena, hyväksyivät tekemillään päätöksillä Van Calsterin ja Cleerenin sekä Openbaar Slachthuisin kanteet. Belgian valtio kuitenkin valitti kyseisistä päätöksistä ennakkoratkaisua pyytäneeseen tuomioistuimeen.

19 Belgian valtio vetosi vuoden 1998 lain 17 §:n toiseen momenttiin Van Calsterin ja Cleerenin sekä Openbaar Slachthuisin esittämiä vaatimuksia vastaan. Se esitti, että kyseisen säännöksen nojalla saatavat, jotka perustuvat vuoden 1987 järjestelmän mukaisesti suoritettujen maksujen palauttamiseen, ja maksut, jotka suoritetaan taannehtivasti vuoden 1998 järjestelmän nojalla, kuitataan keskenään.

20 Van Calster ja Cleeren sekä Openbaar Slachthuis väittivät kuitenkin, että vuoden 1998 laki ei voi olla perustana taannehtivalle verotukselle. Tässä tarkoituksessa ne vetosivat muun muassa argumenttiin, jonka mukaan tällainen taannehtivuus on yhteisön oikeuden vastaista.

21 Tältä osin ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin korostaa, että komissio ei ole katsonut vuoden 1991 päätöksessään eikä arvioidessaan vuoden 1998 järjestelmää, että elävinä maasta viedyistä eläimistä 1.1.1997 saakka perityt maksut olisivat perustamissopimuksen vastaisia. Lisäksi se mainitsee, että komissio on vuoden 1996 päätöksessään todennut, että sillä ei ollut huomautettavaa niiden toimenpiteiden suhteen, jotka sisältyivät vuoden 1998 lakia koskevaan ehdotukseen. Kyseisen tuomioistuimen mukaan vuoden 1996 päätös merkitsee sitä, että lainsäädäntö, jossa säädetään eläinten maasta viennistä 1.1.1997 saakka perittävästä maksusta, ei ollut yhteisön oikeuden vastainen.

22 Vientiä koskevien maksujen osalta ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin muistuttaa, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaisesti tällaiset maksut eivät voi kuulua vaikutukseltaan vastaavia maksuja koskevan kiellon piiriin, jos niitä sovelletaan samansuuruisina kotimaan markkinoille tarkoitettuihin samanlaisiin tuotteisiin (ks. yhdistetyt asiat 36/80 ja 71/80, Irish Creamery Milk Suppliers Association ym., tuomio 10.3.1981, Kok. 1981, s. 735, Kok. Ep. VI, s. 29). Pääasioissa maksuja peritään sen mukaan eläimistä järjestelmällisesti ja samoin perustein riippumatta siitä, onko kyseiset eläimet tarkoitettu vientiin vai teurastettaviksi. Lisäksi ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo, että pääasiassa kyseessä olevat vientimaksut eivät kuulu EY:n perustamissopimuksen 95 artiklan (josta on muutettuna tullut EY 90 artikla) soveltamisalaan, koska siinä kielletään vain tuontituotteisiin kohdistuva verosyrjintä.

23 Lisäksi ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo, että perustamissopimus ei ole esteenä sille, että Belgian valtio, vaikka sillä on velvollisuus palauttaa perusteettomasti perityt summat kokonaisuudessaan, säätää uusista tukitoimenpiteistä, jotka voidaan toteuttaa komissiolle tehdyn ilmoituksen ja sen antaman hyväksynnän jälkeen. Tämän tuomioistuimen mukaan esiin nousee kuitenkin kysymys siitä, onko EY:n perustamissopimuksen vastaista, että uudella tukijärjestelmällä on taannehtiva vaikutus niin, että maksuja peritään toimista, jotka ovat tapahtuneet useita vuosia ennen kyseisen ilmoituksen antamista.

24 Tältä osin ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo, että koska komissio on hyväksynyt vuoden 1998 järjestelmässä säädetyt tuet, se on myös päättänyt, että kyseisten tukien rahoitustapa eli maksun periminen vuoden 1998 rahastoon on yhteismarkkinoille soveltuva.

25 Se kuitenkin korostaa, että Van Calster ja Cleeren sekä Openbaar Slachthuis ovat kiistäneet komission toimivallan asiassa.

26 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo tältä osin, että ainoastaan yhteisöjen tuomioistuin on toimivaltainen valvomaan komission toteuttamien toimien laillisuutta EY:n perustamissopimuksen 173 artiklan nojalla. Se korostaa, että pääasioissa on selvää, että vuoden 1996 päätös koskee Van Calsteria ja Cleereniä sekä Openbaar Slachthuisia suoraan ja erikseen. Se tähdentää, että on kuitenkin kysyttävä, eikö mainittua päätöstä ole pidettävä jäsenvaltiolle annettuna valtuutuksena ja eikö pääasian asianosaisia koske näin ollen suoraan ja erikseen jäsenvaltion päätös tämän valtuutuksen toimeenpanosta eikä komission toimi. Se katsoo, että tähän kysymykseen annettava vastaus ratkaisee sen, voidaanko toimivallan puuttumista koskeva väite hyväksyä.

Ennakkoratkaisukysymykset

27 Koska ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on tässä yhteydessä katsonut, että sen käsiteltävinä olevien oikeusriitojen ratkaisemiseksi on tulkittava tiettyjä yhteisön oikeuden sääntöjä, se on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle useita ennakkoratkaisukysymyksiä.

28 Kahdessa pääasiassa esitetyt kysymykset on ilmaistu samalla tavalla ja samassa järjestyksessä lukuun ottamatta sitä, että ennakkoratkaisupyyntö asiassa C-262/01 sisältää toisen kysymyksen, jota ei ole esitetty asiassa C-261/01. Hof van Beroep te Antwerpen on esittänyt asiassa C-262/01 seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

"1) Onko tukijärjestelmä, jonka komissio on 30.7.1996 katsonut yhteismarkkinoille soveltuvaksi siitä tehdyn ilmoituksen jälkeen ja jossa jäsenvaltio yleisen edun vuoksi perii taannehtivin vaikutuksin maksuja:

— eläinten terveys- ja tuotantorahaston rahoittamiseksi

— luonnollisilta henkilöiltä ja oikeushenkilöiltä, jotka määritellään edellä mainitun 23.3.1998 annetun lain, sellaisena kuin se on muutettuna Arbitragehofin 9.2.2000 asioissa nro 1414, 1450, 1452, 1453 ja 1454 antamalla tuomiolla, 14, 15 ja 16 §:ssä

— näissä pykälissä säädetyistä toimista, jotka on tehty vuoden 1988 ja 21.5.1996 välisenä aikana, jolloin tukitoimille ei vielä ollut annettu hyväksyntää

edellä kuvatuissa olosuhteissa yhteisön oikeuden ja erityisesti EY:n perustamissopimuksen 93 artiklan 3 kohdan — — mukainen?

2) Onko komissio hyväksyessään 23.3.1998 annetulla lailla käyttöön otetut tukitoimet hyväksynyt myös lain taannehtivan vaikutuksen?

3) Onko komission 30.7.1996 tekemä päätös merkitykseltään vain jäsenvaltiolle yksittäistapauksessa annettu valtuutus suunniteltujen tukitoimien toteuttamiseksi?

4) Koskeeko tämä komission toimi näiden maksujen maksamiseen velvollisia EY:n perustamissopimuksen 173 artiklassa — — tarkoitetulla tavalla suoraan ja erikseen?

5) Jos kysymykseen 3 vastataan kieltävästi, sallitaanko yhteisön oikeudessa silloin se, että maksuvelvolliset tuensaajina tekevät toimivallan puuttumista koskevan väitteen kyseistä komission päätöstä vastaan, jolla on annettu valtuutus toteuttaa tukitoimet, joissa he ovat tuensaajina?

6) Jos katsotaan, että komission riidanalainen päätös koskee valittajan vastapuolia maksuvelvollisina ja/tai tuensaajina suoraan ja erikseen ja että he voivat sen vuoksi laillisesti tehdä toimivallan puuttumista koskevan väitteen, onko komissio 30.7.1996 tekemällään päätöksellä ylittänyt harkintavaltansa ja rikkonut EY:n perustamissopimuksen 93 artiklan 3 kohtaa — — ?"

29 Asiat C-261/01 ja C-262/01 yhdistettiin yhteisöjen tuomioistuimen presidentin 4.10.2001 antamalla määräyksellä kirjallista ja suullista käsittelyä sekä tuomion antamista varten.

Ensimmäinen ennakkoratkaisukysymys asioissa C-261/01 ja C-262/01

30 Asioissa C-261/01 ja C-262/01 esittämällään ensimmäisellä kysymyksellä ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee, onko perustamissopimuksen 93 artiklan 3 kohtaa tulkittava niin, että siinä kielletään pääasioissa kyseessä olevien kaltaisissa olosuhteissa sellaisten maksujen periminen, joilla rahoitetaan tukijärjestelmää, joka on komission päätöksellä todettu yhteismarkkinoille soveltuvaksi, jos mainitut maksut peritään taannehtivasti.

Yhteisöjen tuomioistuimelle esitetyt huomautukset

31 Belgian valtio korostaa lähtökohtaisesti, että tosiseikat asiassa C-354/90, Fédération nationale du commerce extérieur des produits alimentaires ja Syndicat national des négociants et transformateurs de saumon, jossa annettiin tuomio 21.11.1991 (Kok. 1991, s. I-5505, Ep. XI, s. I-495), ovat täysin erilaiset verrattuna pääasioissa vallitsevaan tilanteeseen. Sen mukaan kyseinen tuomio koskee itse asiassa tapauksia, joissa kansalliset viranomaiset ovat toteuttaneet tukitoimenpiteitä EY:n perustamissopimuksen 93 artiklan 3 kohdan viimeisen virkkeen vastaisesti ilmoittamatta niistä ennakolta komissiolle tai odottamatta komission lopullista päätöstä. Pääasioissa on kuitenkin kysymys tukitoimenpiteestä, joka on ilmoitettu asianmukaisesti komissiolle ja jota vastaan tällä ei ollut huomautettavaa.

32 Ensinnäkin vuoden 1998 laki vastaa Belgian valtion mukaan sitä ehdotusta, jonka komissio arvioi vuoden 1996 päätöksessä. Näin ollen pääasiassa kyseessä olevat tukitoimenpiteet eivät ole yhteismarkkinoille soveltumattomia. Komissio on sitä paitsi jo nimenomaisesti katsonut vuoden 1991 päätöksessä, että "säädetyt tuet ovat sekä muodoltaan että tavoitteiltaan yhteisön oikeuden mukaisia". Ainoastaan se osa vuoden 1987 rahaston rahoituksesta, joka toteutetaan

veronluonteisilla maksuilla, jotka rasittavat myös maahan tuotavia yhteisön tuotteita, on yhteisön oikeuden kannalta ongelmallinen. Belgian valtio korostaa, ettei se kiistä sitä, että vuoden 1991 päätös ei voinut poistaa ilmoittamatta jääneiden tukitoimenpiteiden sääntöjenvastaisuutta, kuten edellä mainitussa asiassa Fédération nationale du commerce extérieur des produits alimentaires ja Syndicat national des négociants et transformateurs de saumon annetusta tuomiosta ilmenee. Pääasioissa on kuitenkin Belgian valtion mukaan kysymys toisesta seikasta eli siitä, mikä vaikutus on vuoden 1996 päätöksellä, joka tehtiin uudesta laillisesta järjestelmästä tehdyn ilmoituksen jälkeen.

33 Tämän jälkeen Belgian valtio korostaa, että säätäessään taannehtivasta vaikutuksesta ainoastaan pakollisille maksuille, joiden komissio ei ollut katsonut vuoden 1991 päätöksessä aiheuttavan mitään ongelmaa, Belgian lainsäätäjä ei halunnut millään tavalla korjata aikaisemmin tehtyjä menettelyvirheitä. Sitä vastoin se yritti varmistaa vuoden 1987 rahaston toiminnan laadun ja jatkuvuuden yleiseen etuun ja erityisesti kansanterveyteen liittyvistä syistä ja täydellisessä sopusoinnussa yhteisen maatalouspolitiikan tavoitteiden ja periaatteiden kanssa.

34 Lisäksi Belgian valtio väittää, että yhteisöjen tuomioistuimen olisi otettava huomioon EY:n perustamissopimuksen 90 artiklan 2 kohta (josta on tullut EY 86 artiklan 2 kohta). Sen mukaan on ilmeistä, että vuoden 1987 rahaston ja vuoden 1998 rahaston tehtävät ovat olleet yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä kyseisessä määräyksessä tarkoitetussa merkityksessä. Belgian valtio ei katso, että vaikutukseltaan taannehtivat toimenpiteet, joilla pyritään varmistamaan, että vuoden 1987 ja vuoden 1998 rahastojen kaltaiset yksiköt voivat suorittaa yleisen edun mukaiset tehtävänsä, ovat vapautettuja EY:n perustamissopimuksen 93 artiklan 3 kohdassa määrätystä ilmoitusvelvollisuudesta. Sen sijaan se korostaa, että perustamissopimuksen 90 artiklan 2 kohdalla on tärkeä merkitys komission tarkastellessa yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvien palvelujen tuottamista, kun komission on arvioitava, voiko ja missä määrin vuoden 1998 lailla perustetun kaltainen järjestelmä vaikuttaa osittain taannehtivasti.

35 Lopuksi Belgian valtio korostaa, että taannehtiva vaikutus, joka vuoden 1998 laissa säädetään kannettavia maksuja koskevalle järjestelmälle, on joka tapauksessa yhteydessä yleisen edun mukaiseen syyhyn ja että tällaisen vaikutuksen puuttuessa sen järjestelmän perusta, johon vuoden 1998 rahaston toiminta sekä rahoituksellinen ja taloudellinen tasapaino nojautuvat, horjuisi.

36 Van Calster ja Cleeren sekä Openbaar Slachthuis korostavat puolestaan, että EY:n perustamissopimuksen 5 artiklan toisen kohdan (josta on tullut EY 10 artiklan toinen kohta) mukaisesti kansallisen tuomioistuimen on toimivaltansa puitteissa varmistettava yhteisön oikeuden täysi vaikutus ja suojeltava siinä yksityisille annettuja oikeuksia. Käsiteltävänä olevassa asiassa kansallisen tuomioistuimen on siis taattava EY:n perustamissopimuksen 93 artiklan 3 kohdan välitön oikeusvaikutus.

37 Tältä osin ne väittävät julkisasiamies Tesauron asiassa C-17/91, Lornoy ym. (tuomio 16.12.1992, Kok. 1992, s. I-6523), antamaan ratkaisuehdotukseen vedoten, että on mahdotonta tehdä eroa maksujen ja tukitoimenpiteiden välillä, sillä yhtäältä maksut muodostavat keinon, jonka ansiosta kyseisillä toimenpiteillä voi olla hyödyllinen vaikutus, ja toisaalta ne voivat aiheuttaa häiriöitä markkinoilla. Tämän vuoksi EY:n perustamissopimuksen 93 artiklan 3 kohtaa on niiden mukaan sovellettava pääasioissa sekä maksuihin että tukitoimenpiteisiin.

38 Lisäksi ne päättelevät edellä mainitussa asiassa Fédération nationale du commerce extérieur des produits alimentaires ja Syndicat national des négociants et transformateurs de saumon annetun tuomion 15—17 kohdasta, että vaikka komissio päättää, että tukitoimenpide on yhteismarkkinoille soveltuva, perusteettomasti perityt maksut eivät tämän seurauksena tule laillisiksi. Komissiolla ja kansallisella tuomioistuimella on tältä osin kaksi erillistä tehtävää.

39 Toisaalta Van Calster ja Cleeren sekä Openbaar Slachthuis katsovat, että sääntöä, jonka tavoitteena on estää se, että jäsenvaltioilla olisi houkutus rikkoa EY:n perustamissopimuksen 93 artiklan 3 kohtaa, ja joka ilmenee samasta tuomiosta, sovelletaan myös tukiin, joilla on taannehtiva vaikutus, toisin sanoen tukiin, joita jäsenvaltio haluaa myöntää ajanjaksoksi, joka on niistä ilmoitettaessa jo kulunut. Tätä sääntöä sovelletaan niiden mukaan sitäkin suuremmalla syyllä taannehtiviin toimenpiteisiin, joiden tavoitteena ja vaikutuksena on se, että perusteettomasti perittyjen maksujen palauttaminen estetään. Tällaisessa tapauksessa EY:n perustamissopimuksen 93 artiklan 3 kohdassa määrätty toteuttamiskielto nimittäin kierretään antamalla suunnitelluille toimenpiteille taannehtiva vaikutus. Jos tällainen menettely sallitaan, kyseinen artikla jää kuolleeksi kirjaimeksi. Itse asiassa riittää, että perusteettomasti perityt maksut tai perusteettomasti myönnetty tuki otetaan käyttöön uudelleen taannehtivasti.

40 Alankomaiden hallitus korostaa, että pääasiassa kyseessä olevien maksujen taannehtivan vaikutuksen ja EY:n perustamissopimuksen 93 artiklan 3 kohdan määräyksen, jolla estetään suunniteltujen toimenpiteiden toteuttaminen, välillä ei ole yhteyttä. Kyseisen hallituksen mukaan pääasioissa ei ole kysymys siitä, että jäsenvaltio toteuttaa tukitoimenpiteen kyseisessä määräyksessä tarkoitetun kiellon vastaisesti. Maksujen oikeudellinen perusta on vuoden 1998 laki, joka on ilmoitettu komissiolle ehdotusvaiheessa ja joka on tullut voimaan vasta komission hyväksynnän jälkeen.

41 Toisaalta Alankomaiden hallitus korostaa, että kansallinen tuomioistuin näyttää perustavan ennakkoratkaisukysymyksensä oletukselle, jonka mukaan komission on aina valtiontukia koskevissa päätöksissään lausuttava erikseen perittävien maksujen ajallisesta vaikutuksesta. Alankomaiden hallitus väittää, että näin ei kuitenkaan ole asianlaita. Sen mukaan komissio menettelee niin vain siinä tapauksessa, että maksujen taannehtiva vaikutus johtaa perustamissopimuksen rikkomiseen. Kun komissio ei ole näin todennut, tukitoimenpiteen, mukaan lukien maksujärjestelmä ja mahdollinen taannehtiva vaikutus, on katsottava soveltuvan yhteismarkkinoille.

42 Komissio korostaa, että on selvää, että vuoden 1998 järjestelmä on ilmoitettu sille EY:n perustamissopimuksen 93 artiklan 3 kohdan mukaisesti ja että se on todettu yhteismarkkinoille soveltuvaksi vuoden 1996 päätöksellä. Se tähdentää, että tässä päätöksessä mainitaan, että se on "pannut merkille, että teurastamoilta perittäviä pakollisia maksuja koskevan järjestelmän mukaan maasta viedyistä tai maahan tuoduista eläimistä ei enää peritä maksuja".

43 Komissio korostaa, että vuoden 1998 järjestelmä on ilmoitettu sääntöjen mukaisesti ja on näin ollen laillinen siltä osin kuin se koskee 9.8.1996 jälkeistä ajanjaksoa. Sitä vastoin komissio katsoo, että kyseisen järjestelmän soveltaminen mainittua päivämäärää edeltävään ajanjaksoon vastaa todellisuudessa sellaisen tuen myöntämistä, jota komissio ei ole hyväksynyt, ja sillä rikotaan EY:n perustamissopimuksen 93 artiklan 3 kohtaa. Itse asiassa päinvastainen päätelmä mahdollistaisi sen, että jäsenvaltio poistaa taannehtivan lainsäädännön avulla valtiontukien, joita ei ole hyväksytty, toteuttamista koskevan kiellon tehokkaan vaikutuksen.

Yhteisöjen tuomioistuimen vastaus

44 Ensimmäiseen kysymykseen vastaamiseksi on ensin ratkaistava, sovelletaanko EY:n perustamissopimuksen 93 artiklan 3 kohdassa määrättyä valtiontuen ilmoittamisvelvollisuutta ja kyseisen velvollisuuden mahdollisesta noudattamatta jättämisestä aiheutuvia seurauksia myös tällaisen tuen rahoitustapaan. Itse asiassa tämä kysymys koskee tukitoimenpidettä, jossa säädetään olennaisesti siihen kuuluvasta, nimenomaan ja pelkästään tuen rahoittamiseen tarkoitetusta maksujärjestelmästä.

45 EY:n perustamissopimuksen 93 artiklan nojalla yksinomaan komissiolla on toimivalta, jonka käyttöä yhteisöjen tuomioistuin valvoo, arvioida valtiontukitoimenpiteen soveltuvuutta yhteismarkkinoille.

46 Yhteisöjen tuomioistuin on todennut, että EY:n perustamissopimuksen 92 artiklassa ei sallita, että komissio erottaa varsinaisen tuen sen rahoitustavasta ja jättää ottamatta huomioon rahoitustavan, jos se yhdessä varsinaisen tuen kanssa tekee koko järjestelmän yhteismarkkinoille soveltumattomaksi (asia 47/69, Ranska v. komissio, tuomio 25.6.1970, Kok. 1970, s. 487, Kok. Ep. I, s. 447, 4 kohta).

47 Vaikka rahoitustapa täyttää perustamissopimuksen muut ja erityisesti sen 95 artiklasta ilmenevät vaatimukset, tämä seikka ei merkitse sitä, että kyseinen toimenpide olisi oikeutettu perustamissopimuksen 92 ja 93 artiklan mukaan (ks. vastaavasti em. asia Ranska v. komissio, tuomion 13 kohta). On mahdollista, että varsinainen tuki ei olennaisesti vaikuta jäsenvaltioiden väliseen kauppaan ja sen vuoksi sitä voidaan pitää hyväksyttävänä, mutta tuen rahoitustapa voi lisätä sen aiheuttamaa häiriötä ja saada aikaan sen, että koko järjestelmä on yhteismarkkinoille soveltumaton ja yleisen edun vastainen (ks. em. asia Ranska v. komissio, tuomion 16 kohta).

48 Jos maksu, joka on nimenomaan tarkoitettu tuen rahoittamiseen, osoittautuu lisäksi EY:n perustamissopimuksen muiden määräysten, kuten 9 ja 12 artiklan (joista on muutettuina tullut EY 23 ja EY 25 artikla) tai 95 artiklan vastaiseksi, komissio ei voi todeta tukijärjestelmää, jonka osa maksu on, yhteismarkkinoille soveltuvaksi (ks. vastaavasti asia 73/79, komissio v. Italia, tuomio 21.5.1980, Kok. 1980, s. 1533, 11 kohta).

49 Tästä seuraa, että tuen rahoitustapa voi tehdä koko tukijärjestelmän, joka sillä on tarkoitus rahoittaa, yhteismarkkinoille soveltumattomaksi. Näin ollen tukea ei voida tarkastella erillään sen rahoitustavan vaikutuksista (em. asia Ranska v. komissio, tuomion 8 kohta). Päinvastoin komission suorittamassa tukitoimenpiteen arvioinnissa on välttämättä otettava huomioon tuen rahoitustapa silloin, kun se kuuluu olennaisesti toimenpiteeseen.

50 Tällaisessa tapauksessa EY:n perustamissopimuksen 93 artiklan 3 kohdan mukaisen ilmoituksen on koskettava tukitoimenpiteen lisäksi myös tuen rahoitustapaa, jotta komissio voi suorittaa arviointinsa kattavien tietojen perusteella. Muussa tapauksessa ei voida sulkea pois sitä, että sellainen tukitoimenpide todetaan yhteismarkkinoille soveltuvaksi, jota ei olisi voitu sellaiseksi todeta, jos komission tiedossa olisi ollut sen rahoitustapa.

51 Jotta varmistettaisiin näin ollen ilmoitusvelvollisuuden tehokas vaikutus sekä se, että komissio voi arvioida valtiontuen asianmukaisesti ja kattavasti, jäsenvaltion on kyseisen velvoitteen noudattamiseksi ilmoitettava varsinaisen tukisuunnitelman lisäksi myös tuen rahoitustapa sikäli kuin se kuuluu olennaisesti suunniteltuun toimenpiteeseen.

52 Kun otetaan huomioon, että ilmoitusvelvollisuus kattaa myös tuen rahoitustavan, seurauksia, jotka aiheutuvat siitä, että kansalliset viranomaiset rikkovat perustamissopimuksen 93 artiklan 3 kohdan viimeistä virkettä, on sovellettava myös tähän tukitoimenpiteen osatekijään.

53 Tältä osin on syytä huomauttaa yhtäältä, että on kansallisten tuomioistuinten tehtävänä turvata yksityisten oikeudet, jos kansalliset viranomaiset eivät noudata EY:n perustamissopimuksen 93 artiklan 3 kohdan viimeisessä virkkeessä tarkoitettua tukien toteuttamista koskevaa kieltoa, jolla on välitön oikeusvaikutus (em. asia Fédération nationale du commerce extérieur des produits alimentaires ja Syndicat national des négociants et transformateurs de saumon, tuomion 12 kohta

ja em. asia Lornoy ym., tuomion 30 kohta), ja toisaalta, että jäsenvaltiolla on pääsääntöisesti velvollisuus palauttaa yhteisön oikeuden vastaisesti kannetut verot tai perityt maksut (yhdistetyt asiat C-192/95—C-218/95, Comateb, tuomio 14.1.1997, Kok. 1997, s. I-165, 20 kohta).

54 Tästä seuraa, että jos tukitoimenpide, johon rahoitustapa olennaisesti kuuluu, toteutetaan jättämällä noudattamatta ilmoitusvelvollisuutta, kansallisten tuomioistuinten on lähtökohtaisesti määrättävä nimenomaan kyseisen tuen rahoittamiseksi perittyjen verojen tai maksujen palauttamisesta.

55 Käsiteltävänä olevissa asioissa vuoden 1998 lain 14—16 §:n nojalla perityillä maksuilla kartutetaan vuoden 1998 rahastoa. Kyseisiä maksuja peritään siis nimenomaan ja pelkästään pääasiassa kyseessä olevien tukitoimenpiteiden rahoittamiseksi.

56 Vuoden 1998 laki ilmoitettiin komissiolle ja todettiin yhteismarkkinoille soveltuvaksi vuoden 1996 päätöksellä. Sekä varsinainen tuki että sen rahoittamiseksi perittävät maksut ovat näin ollen laillisia siltä osin kuin ne koskevat ajanjaksoa, joka alkaa juuri kyseisen päätöksen tekopäivästä eli 9.8.1996.

57 Vuoden 1998 laissa säädetään kuitenkin maksuista, jotka ovat vaikutukseltaan taannehtivia 1.1.1988 lukien. Osa vuoden 1998 lailla säädetyistä maksuista on näin ollen peritty vuoden 1996 päätöstä edeltävältä ajanjaksolta.

58 Näin ollen sikäli kuin vuoden 1998 laissa säädetään vaikutukseltaan taannehtivista maksuista 1.1.1988 ja 8.8.1996 väliseksi ajanjaksoksi, kyseinen laki on lainvastainen sen vuoksi, että tältä osin ei ole noudatettu vaatimusta, jonka mukaan tukijärjestelmän toteuttamisesta on ilmoitettava etukäteen. Kyseiset maksut on siis peritty EY:n perustamissopimuksen 93 artiklan 3 kohdan viimeisen virkkeen vastaisesti.

59 Lisäksi vuoden 1998 lailla kumottiin vuoden 1987 laki, josta ei ollut ilmoitettu komissiolle, ja korvattiin viimeksi mainitussa laissa säädetty tukia ja maksuja koskeva järjestelmä uudella pääosin samanlaisella järjestelmällä, jonka taannehtiva vaikutus ulottui 1.1.1988 saakka eli vuoden 1987 lain voimaantulopäivään. Kuten julkisasiamies on ratkaisuehdotuksensa 14 kohdassa korostanut, Belgian lainsäätäjä halusi korjata siten seuraukset, jotka johtuivat vuoden 1987 laissa säädettyjen tukitoimenpiteiden ennalta ilmoittamista koskevan velvollisuuden rikkomisesta.

60 Tällaista lainsäädäntötekniikkaa ei voida pitää yhteensoveltuvana EY:n perustamissopimuksen 93 artiklan 3 kohdassa määrätyn ilmoitusvelvollisuuden kanssa. Jos se hyväksyttäisiin, jäsenvaltiot voisivat nimittäin toteuttaa valtiontukisuunnitelman välittömästi siitä ilmoittamatta ja seuraukset ilmoittamatta jättämisestä voitaisiin välttää kumoamalla tukitoimenpide ja ottamalla se samanaikaisesti uudelleen käyttöön taannehtivin vaikutuksin.

61 Tätä päätelmää ei voida kumota Belgian valtion argumentilla, joka perustuu EY:n perustamissopimuksen 90 artiklan 2 kohtaan. Itse asiassa jopa siinä tilanteessa, että kyseistä määräystä voitaisiin soveltaa vuoden 1998 rahastoon, on syytä korostaa, että kuten Belgian valtio on itsekin myöntänyt, vuoden 1998 laki piti joka tapauksessa ilmoittaa EY:n perustamissopimuksen 93 artiklan 3 kohdan mukaisesti (ks. asia C-332/98, Ranska v. komissio, tuomio 22.6.2000, Kok. 2000,

s. I-4833, 31—33 kohta). Myös kyseistä lakia koski välttämättä mainitusta kohdasta johtuva toteuttamiskielto.

62 On vielä korostettava, että tukitoimenpiteen tai tällaisen toimenpiteen osan lainvastaisuuteen, joka johtuu siitä, että velvollisuutta ilmoittaa tuesta ennen sen toteuttamista ei ole noudatettu, ei vaikuta se, että kyseinen toimenpide on todettu yhteismarkkinoille soveltuvaksi komission lopullisessa päätöksessä.

63 Yhteisöjen tuomioistuin on itse asiassa jo todennut, että jotta perustamissopimuksen 93 artiklan 3 kohdan viimeisen virkkeen välitöntä oikeusvaikutusta ei heikennettäisi ja jotta ei loukattaisi niitä yksityisten intressejä, joiden suojaaminen on kansallisten tuomioistuinten tehtävänä, komission tällaisesta lopullisesta päätöksestä ei seuraa, että kyseisen tuen täytäntöönpanotoimien, jotka olivat pätemättömiä sen vuoksi, että ne oli toteutettu 93 artiklassa tarkoitetun kiellon vastaisesti, pätemättömyys korjaantuisi jälkikäteen. Muunlainen tulkinta johtaisi siihen, että kyseessä oleva jäsenvaltio hyötyisi tämän määräyksen noudattamatta jättämisestä ja että tämän määräyksen tehokas vaikutus jäisi toteutumatta (ks. em. asia Fédération nationale du commerce extérieur des produits alimentaires ja Syndicat national des négociants et transformateurs de saumon, tuomion 16 kohta).

64 Lisäksi on muistettava, että kansallisten tuomioistuinten tehtävänä on turvata yksityisten oikeudet, jos kansalliset viranomaiset eivät noudata perustamissopimuksen 93 artiklan 3 kohdan viimeisessä virkkeessä tarkoitettua tukien toteuttamista koskevaa kieltoa, jolla on välitön oikeusvaikutus. Kun yksityiset vetoavat tällaiseen noudattamatta jättämiseen ja kansalliset tuomioistuimet toteavat sen olemassaolon, näiden on tehtävä asiasta kaikki päätelmät kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti sekä kyseessä olevien tukitoimenpiteiden toteuttamista koskevien toimien pätevyyden osalta että myönnetyn rahallisen tuen takaisin perimisen osalta (ks. em. asia Fédération nationale du commerce extérieur des produits alimentaires ja Syndicat national des négociants et transformateurs de saumon, tuomion 12 kohta ja em. asia Lornoy ym., tuomion 30 kohta).

65 Edellä esitetty huomioon ottaen ensimmäiseen kysymykseen yhdistetyissä asioissa C-261/01 ja C-262/01 on vastattava, että EY:n perustamissopimuksen 93 artiklan 3 kohtaa on tulkittava niin, että siinä kielletään pääasiassa kyseessä olevien kaltaisissa olosuhteissa sellaisten maksujen periminen, joilla rahoitetaan nimenomaan tukijärjestelmää, joka on komission päätöksellä todettu yhteismarkkinoille soveltuvaksi, siltä osin kuin mainitut maksut peritään taannehtivasti kyseisen päätöksen tekopäivää edeltävältä ajanjaksolta.

Toinen ennakkoratkaisukysymys asiassa C-262/01

66 Kansallinen tuomioistuin tiedustelee asiassa C-262/01 esittämässään toisessa kysymyksessä, onko vuoden 1996 päätöstä tulkittava niin, että se sisältää vuoden 1998 lain taannehtivan vaikutuksen hyväksymisen.

Yhteisöjen tuomioistuimelle esitetyt huomautukset

67 Belgian valtio katsoo, että tähän kysymykseen on vastattava myöntävästi. Vuoden 1998 lakia koskevan ehdotuksen koko teksti nimittäin lähetettiin komissiolle. Belgian valtion mukaan vuoden 1998 järjestelmä toi esiin ongelmia yksinomaan sen osalta, onko järjestelmän rahoitustapa yhteismarkkinoille soveltuva. Se katsoo, että tämän vuoksi komissio väistämättä tutki tarkasti kyseisen ehdotuksen maksuja koskevat säännökset, mukaan lukien niiden ajallinen vaikutus. Belgian valtion käsityksen mukaan komissio analysoi näin ollen kyseisen ehdotuksen perusteellisesti, kuten lisätietoja koskevat pyynnötkin osoittavat.

68 Belgian valtio päättelee tämän vuoksi, että kyseisen ehdotuksen ja erityisesti sen 14 artiklan perusteellisen arvioinnin jälkeen komissio oli epäilemättä tietoinen siitä, että tässä säännöksessä säädettiin vuoden 1998 rahastoon 1.1.1988 lukien suoritettavista pakollisista maksuista. Koska komissiolla ei ollut huomautettavaa ilmoitettujen toimenpiteiden kokonaisuudesta, se hyväksyi Belgian valtion mukaan kyseisen säännöksen.

69 Van Calster ja Cleeren sekä Openbaar Slachthuis väittävät, että vuoden 1998 lain tavoitteena ja seurauksena oli maksujen käyttöönotto menneen ajan osalta. Lisäksi nämä korostavat, ettei vuoden 1996 päätöksen sanamuodosta mitenkään ilmene, että komissio olisi hyväksynyt tukitoimenpiteiden toteuttamisen taannehtivasti. Näiden mukaan komissio ainoastaan totesi, että vuoden 1998 lailla tulevaisuudessa käyttöön otettavat tukitoimenpiteet olivat yhteismarkkinoille soveltuvia. Van Calster ja Cleeren sekä Openbaar Slachthuis katsovat, että tämä merkitsee sitä, että kyseinen laki on lainvastainen siltä osin kuin siinä säädetään taannehtivista maksuista. Kyseistä lakia on sovellettu vuodesta 1988 eli kahdeksan vuotta ennen kuin komissio teki vuoden 1996 päätöksen. Vuoden 1996 päätöksellä ei siis millään tavalla oikeutettu tai hyväksytty EY:n perustamissopimuksen 93 artiklan 3 kohdan rikkomista, johon Belgian viranomaiset syyllistyivät.

70 Joka tapauksessa Van Calster ja Cleeren sekä Openbaar Slachthuis väittävät, ettei komissiolla ole toimivaltaa lausua ennen sen päätöstä toteutettujen toimenpiteiden laillisuudesta eikä palauttaa tällaisten toimenpiteiden laillisuutta. Näin ollen jos yhteisöjen tuomioistuin katsoo, että vuoden 1996 päätös todellakin sisältää vuoden 1998 laissa säädettyjen toimenpiteiden toteuttamisen hyväksymisen ennen kyseisen päätöksen tekemistä, on todettava, että kyseinen päätös on pätemätön.

71 Komissio korostaa, että vuoden 1996 päätöksessä ei mainita mitään vuoden 1998 järjestelmän taannehtivuudesta. Se lisää, että tukijärjestelmän laillisuus ei ole asia, josta komissio tekee aineellisia päätelmiä, toisin kuin kansallinen tuomioistuin.

Yhteisöjen tuomioistuimen vastaus

72 On syytä lähtökohtaisesti korostaa, että vuoden 1996 päätöksessä ei mainita, että vuoden 1998 laissa säädetään vaikutukseltaan taannehtivista maksuista.

73 Joka tapauksessa siinäkään tilanteessa, että komissio olisi arvioinut taannehtivasti perittävien maksujen soveltuvuutta yhteismarkkinoille, sillä ei ole toimivaltaa päättää, että EY:n perustamissopimuksen 93 artiklan 3 kohdan vastaisesti toteutettu tukijärjestelmä on laillinen.

74 Itse asiassa kansallisilla tuomioistuimilla ja komissiolla on toisiaan täydentävät ja erilliset tehtävät valvoa sitä, noudattavatko jäsenvaltiot niille perustamissopimuksen 92 ja 93 artiklassa asetettuja velvoitteita (asia C-39/94, SFEI ym., tuomio 11.7.1996, Kok. 1996, s. I-3547, 41 kohta).

75 Sen arvioiminen, ovatko tukitoimenpiteet yhteensopivia yhteismarkkinoiden kanssa, kuuluu komission yksinomaiseen toimivaltaan, jonka käyttämistä yhteisöjen tuomioistuin valvoo, kun taas kansalliset tuomioistuimet huolehtivat yksityisten oikeuksien suojaamisesta siinä tapauksessa, että EY:n perustamissopimuksen 93 artiklan 3 kohdassa säädettyä velvoitetta ilmoittaa valtiontuista etukäteen komissiolle on rikottu (ks. asia C-295/97, Piaggio, tuomio 17.6.1999, Kok. 1999, s. I-3735, 31 kohta).

76 Näin ollen komissio ei voi, toisin kuin kansalliset tuomioistuimet, määrätä valtion tukea palautettavaksi vain sillä perusteella, että siitä ei ole ilmoitettu EY:n perustamissopimuksen 93 artiklan 3 kohdan mukaisesti (ks. em. asia Fédération nationale du commerce extérieur des produits alimentaires ja Syndicat national des négociants et transformateurs de saumon, tuomion 13 kohta ja em. asia SFEI ym., tuomion 43 kohta).

77 Edellä esitetystä seuraa, että asiassa C-262/01 esitettyyn toiseen kysymykseen on vastattava, että vuoden 1996 päätöksessä ei hyväksytä vuoden 1998 lain taannehtivaa vaikutusta.

Toinen, kolmas, neljäs ja viides kysymys asiassa C-261/01 ja kolmas, neljäs, viides ja kuudes kysymys asiassa C-262/01

78 Ennakkoratkaisupyynnöistä ilmenee, että Hof van Beroep te Antwerpen on esittänyt toisen, kolmannen, neljännen ja viidennen kysymyksen asiassa C-261/01 ja kolmannen, neljännen, viidennen ja kuudennen kysymyksen asiassa C-262/01 vain sikäli kuin yhteisöjen tuomioistuin päätyisi siihen, että komissio antoi vuoden 1996 päätöksellä hyväksyntänsä vuoden 1998 lain taannehtivalle vaikutukselle.

79 Ottaen huomioon, että yhteisöjen tuomioistuin päätyi päinvastaiseen tulokseen asiassa C-262/01 esitettyyn toiseen kysymykseen antamassaan vastauksessa, mainittuihin kysymyksiin ei ole tarpeen vastata.

Oikeudenkäyntikulut

80 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneille Alankomaiden hallitukselle ja komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN

on ratkaissut Hof van Beroep te Antwerpenin 28.6.2001 tekemillään päätöksillä esittämät kysymykset seuraavasti:

1) EY:n perustamissopimuksen 93 artiklan 3 kohtaa (josta on tullut EY 88 artiklan 3 kohta) on tulkittava niin, että siinä kielletään pääasiassa kyseessä olevien kaltaisissa olosuhteissa sellaisten maksujen periminen, joilla rahoitetaan nimenomaan tukijärjestelmää, joka on komission päätöksellä todettu yhteismarkkinoille soveltuvaksi, sikäli kuin mainitut maksut peritään taannehtivasti kyseisen päätöksen tekopäivää edeltävältä ajanjaksolta.

2) **Tuesta nro N 366/96 9.8.1996 tehdyllä komission päätöksellä ei ole hyväksytty eläinten ja eläintuotteiden terveyden ja laadun edistämiseksi perustettavasta talousarviorahastosta 23.3.1998 annetun lain taannehtivaa vaikutusta.**

Skouris	Jann	Timmermans
Gulmann	Cunha Rodrigues	Rosas
Edward	La Pergola	Puissochet
Schintgen	Macken	Colneric
	von Bahr	

Julistettiin Luxemburgissa 21 päivänä lokakuuta 2003.

R. Grass — kirjaaja

V. Skouris — presidentti